



వందేళ్ల భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ చరిత్ర



ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్

వందేళ్ల భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ చరిత్ర

రచన

ట్రెకాంటినెంటల్

(సామాజిక పరిశోధనా సంస్థ)

అనువాదం

ఎస్. వెంకట్రావు



ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్

27-30-4, ఆకులవారి వీధి, గవర్నర్ పేట, రాఘవయ్యపార్కు వద్ద

విజయవాడ - 520 002. ఫోన్ : 0866 - 2577533



ప్రచురణ సంఖ్య : 1667
ప్రథమ ముద్రణ : అక్టోబర్, 2020
ప్రతులు : 1000
వెల : ₹ 25/-



ప్రతులకు

ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్

27-1-54, కారల్ మార్బ్ రోడ్, గవర్నర్ పేట,
విజయవాడ -2, ఫోన్ : 0866 -2577533

బ్రాంచీలు

విజయవాడ, విశాఖపట్నం, తిరుపతి, గుంటూరు, కాకినాడ,
ఏలూరు, విజయనగరం, ఒంగోలు, నెల్లూరు, కర్నూలు, అనంతపురం

ముద్రణ

ప్రజాశక్తి డైలీ ప్రింటింగ్ ప్రెస్, విజయవాడ

website : www.psbh.in

prajasaktipublishinghouse@gmail.com



149925

వందేళ్ల భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ చరిత్ర

2020 అక్టోబర్ 17న భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం తన నూరేళ్ల వీరోచిత పోరాట చరిత్రను సింహావలోకనం చేసుకుంటోంది. కమ్యూనిస్టు పార్టీ చరిత్ర అంటే పీడనకూ, దోపిడీకీ, నియంతృత్వానికీ వ్యతిరేకంగా జరిగిన వందేళ్ల ప్రతిఘటనా పోరాటం. నిజమైన ప్రజాస్వామ్య, సమసమాజ భారత దేశం కోసం కలలుగన్న లక్షలాది మంది భారత కమ్యూనిస్టు విప్లవ వీరులు ఆ కలలను నిజం చేయడం కోసం జీవితాలనే ఘణంగా పెట్టిన త్యాగపూరిత శతాబ్దం ఇది. ఈ పోరాటంలో వేలాది మంది కార్యకర్తలు అమరులైనారు. మరికొన్ని వేల మంది నేటికీ ఆ త్యాగపూరిత పోరాటాన్ని కొనసాగిస్తున్నారు. రాజ్య నిర్బంధాన్ని, హింసనూ, లెక్కలేనన్ని కుట్రలూ, కుయుక్తులనూ ఎదుర్కొంటూ ఆ త్యాగధనుల బాటలో ముందుకు సాగుతున్నారు.

సమాజంలో సమూలమైన మార్పులు తెచ్చేందుకు కమ్యూనిస్టులు తమ అసమానమైన కృషితో కోట్లాది మంది ప్రజలను ఉద్యమాల్లోకి నడిపారు. వాళ్లు ప్రజలను విభజించే మతఘర్షణలకు, కుల వివక్షకు వ్యతిరేకంగా పోరాడారు. హక్కుల సాధన కోసం కార్మికులను, రైతాంగాన్ని పోరాటంలోకి నడిపించారు. బలహీనులు, పీడితులు, దోపిడీకి అణచివేతకు గరయ్యేవారందరూ నివసించేందుకు వీలుగా సమాజాన్ని పునర్నిర్మించేందుకుగాను ప్రజల చైతన్యాన్ని పురోగామి పథంలో నడిపించేందుకు కృషి చేశారు. సోషలిస్టు సమాజాన్ని నిర్మించడం ద్వారా, కమ్యూనిజంవైపు పరివర్తన చెందడం ద్వారా మాత్రమే మనిషిని మనిషి దోపిడీ చేసే దుర్బీతిని అంతం చేయడం సాధ్యమని కమ్యూనిస్టు ఉద్యమానికి తెలుసు. ఈ లక్ష్య సాధనకోసం జరుగుతున్న పోరాటం మానవజాతి నేడు ఎదుర్కొంటున్న క్లిష్ట పరిస్థితుల్లో కూడా కొనసాగుతూనే ఉంది.

భారత కమ్యూనిస్టులు దేశ భక్తులు. వారి ఆచరణ భారత సామాజిక-ఆర్థిక, సాంస్కృతిక మూలాలకు వ్యాపించింది. అయినా వారు మానవ జాతి స్వేచ్ఛ, విముక్తి కోసం జరిగే అంతర్జాతీయ పోరాటంలో అంతర్భాగం. కమ్యూనిస్టు భవిష్యత్తు కోసం తాము కంటున్న కలలు ప్రపంచ వ్యాపితంగా తోటి కామ్రేడ్స్ కంటున్న కలల్లో



1920లో పెట్రోగ్రాడ్ లో జరిగిన రెండవ కమ్యూనిస్టు ఇంటర్నేషనల్ మహాసభకు హాజరైన ఎంఎన్ రాయ్ (మధ్యలో డెలిగేట్ బ్యాడ్జెట్ తై కట్టుకున్న వ్యక్తి) లెనిన్ (దిగువన ఎడమవైపు) మగ్సిమ్ గోర్కీ (లెనిన్ వెనుక)

భాగమని వారికి బాగా తెలుసు. అంటే అర్థం భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం ఎల్ల వేళలా బలమైన అంతర్జాతీయతా సూత్రానికి కట్టుబడి ఉంది. ఇంకో మాటలో చెప్పాలంటే అది ప్రపంచంలోని పీడిత జాతులు, పీడిత ప్రజల హక్కుల కోసం కట్టుబడి ఉంటారు, దేశం లోపల ఆ విధానం కొంత మందికి రుచించకపోయినప్పటికీ.

మరో విషయం ఏమంటే, భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం మహాత్తర ఆక్టోబరు విప్లవం (1917) నుండి స్ఫూర్తి పొందింది. ఒక్క జారిస్టు సామ్రాజ్యానికి వ్యతిరేకంగానే కాకుండా అణచివేతకు గురయిన జాతులన్నిటి విముక్తి కోసం పోరాడి విజయం సాధించిన చారిత్రక విప్లవమది. భారత దేశంలో బ్రిటిష్ వలస పాలనను కూలదోయాలన్న కోర్కెతో ప్రపంచంలోని అనేక ప్రాంతాల నుండి కొందరు యువకులు ఆనాడు సోవియట్ యూనియన్ లో అంతర్భాగంగా ఉన్న తాష్కెంట్ కు చేరుకున్నారు. భారతీయ విప్లవకారుడు ఎంఎన్ రాయ్ సహాయంతో వారంతా 1920 అక్టోబర్ 17న భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీని ఏర్పాటు చేశారు. ఎంఎన్ రాయ్ అప్పటికే మెక్సికో కమ్యూనిస్టు పార్టీని స్థాపించి ఉన్నారు. కమ్యూనిస్టు ఇంటర్నేషనల్ (కొమింటర్న్) కార్యనిర్వాహక కమిటీ సభ్యుడు కూడా.

ప్రవాసంలో ఏర్పడిన ఈ భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీతో పాటుగా, 1920 ప్రారంభంలో భారత దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో అక్కడక్కడా కమ్యూనిస్టు గ్రూపులు

ఏర్పడ్డాయి. ఎస్ఎ డాంగే నాయకత్వంలో బొంబాయిలో, ముజఫర్ అహ్మద్ నాయకత్వంలో కలకత్తాలో, ఎం సింగారవేలు చెట్టియార్ నాయకత్వంలో మద్రాసులో, గులాం హుస్సేన్ నాయకత్వంలో లాహోర్లో ఈ గ్రూపులు ఏర్పాటయ్యాయి. ప్రవాసంలో ఏర్పడిన భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ కార్యకలాపాలు ఈ గ్రూపులకు మార్క్సిజం-లెనినిజానికి సంబంధించిన సైద్ధాంతిక, ఆచరణాత్మక విద్యను అందించాయి.

ఎంఎన్ రాయ్తో సంబంధాలు కలిగి ఉన్న కమ్యూనిస్టులు 1925 డిసెంబర్ 25 నుండి 28 వరకు నేటి ఉత్తర ప్రదేశ్లోని కాన్పూర్ నగరంలో బహిరంగ మహాసభ నిర్వహించారు. బొంబాయి కేంద్రంగా భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీని ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించారు. అఖిల భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఏర్పాటు చేయడానికి భారత భూభాగం మీద జరిగిన తొలి ప్రయత్నం ఇది గనుక కొంతమంది భారత కమ్యూనిస్టులు దీన్నే భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రారంభంగా పరిగణిస్తున్నారు.



తాలి సంవత్సరాలు

బ్రిటిష్ వలస పాలన నుండి భారత దేశానికి పూర్తి స్వాతంత్ర్యం సాధించాలనీ, శ్రామిక ప్రజలు తమ భవిష్యత్తుకు తామే యజమానులమయ్యే సమాజాన్ని నిర్మించాలని భారత కమ్యూనిస్టులు కోరుకున్నారు. వారికి సోవియట్ యూనియన్ ఒక సజీవ తార్కాణం. అటువంటి సమాజాన్ని సాధించడం సాధ్యమే అనేదానికి నిదర్శనం. వాళ్లు చేసిన గొప్ప వ్యవస్థాగత కృషి వల్ల 1920 చివరి నాటికి పట్టణ ప్రాంతాల్లో ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమం బలపడింది. 1928, 29 సంవత్సరాల్లో దేశంలో కార్మిక వర్గ సమ్మెల వెల్లువలు లేచాయి. బొంబాయిలో జౌళి పారిశ్రామిక కార్మికులు జరిపిన సుదీర్ఘమైన సమ్మె బెంగాల్ లో రైల్వే కార్మికుల సమ్మె మచ్చు తునకలు.

వలస వ్యతిరేక పోరాటంలో కమ్యూనిస్టులు ముందుపీఠిన నిలవడంతో అప్పటికే జాతీయోద్యమానికి నాయకత్వం వహిస్తున్న భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ (కాంగ్రెస్ పార్టీ) బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా గట్టి విధానం తీసుకోవలసి వచ్చింది. అప్పటివరకు ఆ పార్టీ బ్రిటిష్ వారి పట్ల మెతకవైఖరితో ఉండేది. 1921లో అహ్మదాబాద్ లో జరిగిన భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ సమావేశంలో ఇద్దరు కమ్యూనిస్టులు - మౌలానా హుస్రత్ మొహానీ, స్వామీ కుమరానంద్ లు బ్రిటిష్ వారి నుండి సంపూర్ణ స్వరాజ్యం కావాలని తీర్మానం ప్రవేశ పెట్టారు. కాంగ్రెస్ పార్టీ దాన్ని తిరస్కరించినప్పటికీ ఆ తీర్మానం సమావేశంలో లేవనెత్తబడ్డం, దానిపై తీవ్రమైన చర్చ జరగడం ఆనాటి సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేకోద్యమంలో కమ్యూనిస్టుల భావజాలం ప్రభావం చూపడం ప్రాంరభమైందనే దానికి నిదర్శనం.

భారత దేశంలో కమ్యూనిస్టు భావాలు వ్యాప్తి చెందడం పట్ల బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాదులు బెంబేలెత్తిపోయారు. దాని వల్ల తమ పాలనకు ఎసరు వస్తుందని భావించారు. దాంతో పార్టీని మొగ్గలోనే తుంచేయడానికి కమ్యూనిస్టులపై వరుసగా కుట్ర కేసులు బనాయించారు. 1921 నుండి 1933 మధ్య అనేక మంది కమ్యూనిస్టు నాయకులను అరెస్టు చేసి, జైళ్లలో పెట్టారు. వీటిలో అతి ముఖ్యమైనది మీరట్ కుట్ర కేసు (1929-33). కమ్యూనిస్టు ఉద్యమాన్ని అణచివేయడం కోసం ఈ కుట్ర కేసు బనాయించినప్పటికీ మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతాన్ని ప్రచారం చేయడానికి కమ్యూనిస్టులకు అది మంచి వేదికగా ఉపయోగపడింది. ఈ అవకాశాన్ని ఉపయోగించుకుని వారు



మీరట్ కుట్ర కేసులో జైలు శిక్ష విధించబడిన కమ్యూనిస్టు యోధులు: వెనుక వరుస (ఎడమ నుండి కుడికి) తెవన్ సెహగల్, ఎస్ఎస్ జోషి, హెచ్ఎల్ హచిన్సన్, షాకత్ ఉస్మాని, బిఎఫ్ బ్రాడ్లీ, ఎ ప్రసాద్, పి స్నాట్, జి అధికారి, (మధ్య వరుస) ఆర్ఆర్ మిత్ర, గోపెన్ చక్రవర్తి, కిషోరిలాల్ ఘోష్, ఎల్ ఆర్ కాదమ్, డిఆర్ తెంగ్డి, గౌరీ శంకర్, ఎస్ బెనర్జీ, తెవన్ జోగ్గీకర్, పిసి జోషి, ముజఫర్ అహ్మద్ (ముందు వరుస) ఎస్సి దేశాయ్, డి గోస్వామి, ఆర్ఎస్ నిబ్బర్, ఎస్ఎస్ మిరాజ్కర్, ఎస్ఎ దాంగే, ఎస్వి ఘాట్, గోపాల్ భాస్కర్

కోర్టు రూమ్లో మార్క్సిజాన్ని అత్యంత ఉత్సాహంగా సమర్థించారు. భారత ప్రజల్లో ఈ కోర్టు వాదోపవాదాలు విపరీతమైన ఆసక్తిని రేకెత్తించాయి. 33 మంది ముద్దాయిల్లో 27 మందికి శిక్షలు వేశారు. వారిని ప్రవాసం పంపడమో, జైళ్లలో పెట్టడమో చేశారు. 1934లో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం కమ్యూనిస్టు పార్టీని, దాని అనుబంధ సంస్థలను నిషేధించింది. అందులో సభ్యులుగా ఉండటం నేరమని తేల్చింది. అయితే కమ్యూనిస్టులు రహస్యంగా తమ విప్లవ కార్యకలాపాలు కొనసాగించారు. దాంతో పార్టీ విస్తరించింది, సభ్యత్వం పెరిగింది.

ఒకవైపు మహా మాంద్యం పెట్టుబడిదారీ ప్రపంచాన్ని అతలాకుతలం చేస్తున్న తరుణంలో సోవియట్ యూనియన్ సాధించిన విజయాలు ప్రపంచ ప్రజలను పెద్ద ఎత్తున సోషలిజం, మార్క్సిజం వైపు ఆకర్షించాయి. భారత దేశంలో కూడా అదే జరిగింది. కమ్యూనిస్టు పార్టీపై నిషేధం ఉన్నప్పటికీ కమ్యూనిస్టులు జాతీయోద్యమంలో భాగమైన అనేక సంస్థల్లో పనిచేస్తూ వచ్చారు. దానిలో భాగంగా భారత జాతీయ కాంగ్రెస్లో కూడా పనిచేశారు. వారు రహస్యంగా పార్టీ కార్యకలాపాలు నిర్వహిస్తూ అనేక మంది యువతీయువకులను కమ్యూనిస్టు పార్టీలోకి చేర్చుకున్నారు. ఈ రకంగా కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో చేరిన అనేక మంది తరువాత ప్రముఖ నాయకులైనారు. రకరకాల వేదికలను ఉపయోగించుకున్న కమ్యూనిస్టులు, జాతీయ కాంగ్రెస్ పార్టీలోనే వామపక్ష విభాగమైన కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీని ఉపయోగించుకుని రైతులు, కార్మికులు, విద్యార్థులు, రచయితలను పెద్ద ఎత్తున సమీకరించి వగ్గ, ప్రజా సంఘాలను ఏర్పాటు చేశారు.

వర్గ, ప్రజా సంఘాల అభివృద్ధి

ఉద్యమంలో పరిణతి సాధించే కొద్దీ కమ్యూనిస్టులు, సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య సాధనకు కార్మిక, రైతాంగ ప్రజల ఐక్యసంఘటన ప్రాముఖ్యతను గుర్తించారు. వలస పాలకుల అధికార యంత్రాంగాన్నీ, రవాణా, సమాచార వ్యవస్థలను స్థంభింప జేయడంలో విప్లవ కార్మికుల పాత్రను అర్థం చేసుకున్నారు. కమ్యూనిస్టు కార్యకలాపాల వల్ల 1937లో భారత దేశ వ్యాపితంగా కార్మిక వర్గ సమ్మెల వెలుగు లేచింది. వీటిలో 6,06,000 మంది కార్మికులు పాల్గొన్నారు.

కార్మికులతోపాటు జాతీయోద్యమంలో విద్యార్థులు, యువతీయువకులు, మేధావుల పాత్రను కూడా కమ్యూనిస్టులు గుర్తించారు. విప్లవోద్యమంలోకి వారిని సమీకరించడం ప్రారంభించారు.

అన్నిటికన్నా ముఖ్యంగా, 80 శాతం పైగా ప్రజలు వ్యవసాయ సమాజాల్లో నివసిస్తున్న భారత దేశంలో, రైతాంగాన్ని సమీకరించినప్పుడు మాత్రమే జాతీయ విముక్తి నిజంగా లభిస్తుందని కమ్యూనిస్టులు తెలుసుకున్నారు. దాంతో తొలినాళ్లలో పట్టణ ప్రాంతాల్లో జనసమీకరణ చేసిన కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో కూడా అభివృద్ధి చెందడం ప్రారంభించింది.

ఈ అవగాహనతో కమ్యూనిస్టులు 1936లో అనేక ప్రజా సంఘాలు - అఖిల భారత కిసాన్ సభ (ఎఐకెఎస్ లేదా అఖిల భారత రైతు సంఘం) అఖిల భారత విద్యార్థి సంఘం, అభ్యుదయ రచయితల సంఘం ఏర్పాటు చేశారు. 1943లో ఇండియన్ పీపుల్స్ థియేటర్ అసోసియేషన్ (ఇప్టా) ఏర్పాటు చేశారు. వ్యవసాయ కార్మికుల తొలి సంఘాన్ని కూడా కమ్యూనిస్టులే ప్రారంభించారు. వివిధ సెక్షన్ల ప్రజల్లో తమ హక్కులు, న్యాయం సాధించాలని ఉన్న తృప్తను విప్లవ చైతన్యం వైపు మరల్చడానికి ఈ ప్రజా సంఘాలు సహాయపడ్డాయి.

కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం భారత దేశ గ్రామీణ ప్రాణాంతాలకు విస్తరిస్తున్న కొద్దీ అది గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో నాటుకుపోయిన, ముఖ్యంగా కుల, వర్గల కలయికగా ఉన్న పూర్వీక వ్యవస్థను ఎదుర్కోవాల్సి వచ్చింది. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో రైతాంగాన్ని

భూ స్వామ్య వర్గాలు, వడ్డీ వ్యాపారులు, ప్రభుత్వాధికారులు పట్టి పీడిస్తుండేవారు. ఆరుగాల కష్టపడి పండిన రైతు వద్ద, కౌలు, వడ్డీ వ్యాపారాలుకు అప్పు చెల్లించిన తరువాత కుటుంబానికి తినడానికి ఇన్ని గింజలు మిగిలేవి కావు. రుణం ఊబిలోకి లాగబడిన రైతులు క్రమంగా తమ భూములను కోల్పోయి, కౌలు రైతులుగా మారేవారు. భూమి లేని పేదల పరిస్థితి దారుణంగా ఉండేది. ముఖ్యంగా అన్నశ్య కులాలకు చెందిన పేదల పరిస్థితి మరింత దారుణంగా ఉండేది. వీరు ఒకవైపు భౌతిక పీడనకు మరోవైపు సామాజిక సంప్రదాయాల అణచివేతకు గురయ్యేవారు. వెట్టి చాకిరీ చేస్తూ, సామాజిక వెలివాడల్లో నివసించేవారు. కమ్యూనిస్టులు గ్రామాల్లో మొట్టమొదట చేపట్టిన సమస్య అన్నశ్యత. ఇతర సమస్యలైన తక్కువ వేతనాలు, వెట్టి చాకిరీ సమస్యలతో కలిపి ఈ సమస్య పరిష్కారం కోసం వారు కృషిచేశారు.

కమ్యూనిస్టుల నేతృత్వంలో రైతాంగ ఉద్యమం బలం పుంజుకుంది. కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలోని అఖిల భారత కిసాన్ సభ సభ్యత్వం 1938 మేలో 6,00,000 నుండి 1939 ఏప్రిల్ నాటికి 8,00,000కు పెరిగింది. రైతాంగ ఉద్యమం అనేక డిమాండ్లను ముందుకు తెచ్చింది. భూస్వామ్య విధానం రద్దు చేయాలి, దున్నే రైతుకు భూమిపై యాజమాన్యం ఇవ్వాలి, వెట్టి చాకిరీని అంతం చేయాలి, కౌలు రైతులనుండి భూ స్వాములు అక్రమ వసూళ్లను నిలిపివేయాలి, భూమి లేని పేదలకు భూమి పంచాలి, భూమి శిస్తు విధానాన్ని పూర్తిగా మార్చాలి, పంటలకు గిట్టుబాటు ధర కల్పించాలి వంటివి అందులో కొన్ని.

కమ్యూనిస్టులు రైతాంగాన్ని సమీకరిస్తుంటే, కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకత్వం భూస్వాములతోనూ, అనేక ప్రాంతాల్లో సంస్థానాధిపతులతోనూ బహిరంగంగా జట్టు కట్టింది. కాంగ్రెస్ కు మద్దతిచ్చిన రెండు స్తంభాల్లో ఒకటి భూస్వామ్యం వర్గం కాగా మరొకటి భారత పారిశ్రామిక వేత్తలు. దాని వల్ల కమ్యూనిస్టులకూ కాంగ్రెస్ లోని మితవాత సెక్షన్లకూ మధ్య ఉద్రిక్తతలు తలెత్తాయి. కాంగ్రెస్ నాయకత్వంలోని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు భూస్వాములు, పెట్టుబడిదారీ వర్గాలకు బహిరంగంగా మద్దతిచ్చాయి. కాంగ్రెస్ లోని మితవాద సెక్షన్ ఒత్తిడితో కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీ (సిఎస్పి) కమ్యూనిస్టులను పార్టీ నుండి బహిష్కరించింది. దాంతో “సిఎస్పి కి చెందిన కొన్ని రాష్ట్ర, జిల్లా, స్థానిక యూనిట్లు (కేరళలోని మొత్తం సిఎస్పి సభ్యత్వం) కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీ నుండి భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ యూనిట్లుగా మారిపోయాయి” అని ప్రముఖ కమ్యూనిస్టు మేధావి, కేరళ రాష్ట్ర తొలి ముఖ్యమంత్రి ఇఎంఎస్ నంబూద్రిపాద్ రాశారు.



రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం ప్రారంభమైనప్పుడు బ్రిటన్ భారత ప్రజలతో సంప్రదించకుండానే మన దేశాన్ని యుద్ధంలో భాగస్వామిని చేసింది. యుద్ధం వల్ల నిత్యావసర వస్తువులు ధరలు విపరీతంగా పెరగడంతో భారత ప్రజలు చెప్పనలవికాని ఈతి బాధలు పడాల్సి వచ్చింది. సిపిఐ యుద్ధాన్ని తీవ్రంగా వ్యతిరేకించింది. పెద్ద ఎత్తున నిరసన ప్రదర్శనలు నిర్వహించింది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం పెద్ద ఎత్తున అరెస్టులకు పాల్పడింది. 1941 మే నాటికి మొత్తం సిపిఐ నాయకత్వాన్ని జైళ్లలో పెట్టింది.

అయితే 1941 మార్చి 22న నాజీ జర్మనీ, సోవియట్ యూనియన్ పై దాడికి దిగడంతో యుద్ధ లక్షణం మారిపోయింది. అంతవరకు సామ్రాజ్యవాదుల మధ్య యుద్ధంగా ఉన్నది కాస్తా ఫాసిజానికి వ్యతిరేకంగా ప్రజా యుద్ధంగా మారింది. కార్మిక వర్గ అంతర్జాతీయతా సూత్రాన్ని అనుసరించి ప్రపంచంలోని అన్ని దేశాల కమ్యూనిస్టు పార్టీలు 'హిట్లర్-ఫాసిజాన్ని ప్రధాన శత్రువుగా గుర్తించాలనీ, ప్రపంచ విప్లవ స్థాపనాన్ని కాపాడుకోవాలంటే బ్రిటన్, అమెరికాలతో కలిసి సోవియట్ యూనియన్ జరుపుతున్న యుద్ధంలో ప్రజలు గెలిచితీరాలనీ" సిపిఐ పొలిట్ బ్యూరో ఒక తీర్మానం చేసినట్లు 1941 డిసెంబర్ 15న పార్టీ సభ్యులందరికీ రాసిన ఉత్తరం నెం 56లో పేర్కొన్నది.

కాంగ్రెస్ పార్టీ బ్రిటిష్ వారితో చర్చలు జరిపింది. అధికారం బదలాయించుతో సహా కొన్ని రాయితీలు ఇస్తామని, అది కూడా యుద్ధానంతరమేనని బ్రిటిష్ వారు చెప్పారు. మరోవైపు భారత్ పై జపాన్ దురాక్రమణ ప్రమాదం ముంచుకొచ్చింది. అప్పటికే బ్రిటిష్ ఆక్రమిత సింగపూర్, బర్మా, మలయా, అండమాన్ దీవులను జపాన్ ఆక్రమించుకుంది. అయితే దీర్ఘకాలంపాటు ఫాసిజానికి వ్యతిరేకంగా ప్రచారం చేసిన కాంగ్రెస్, బ్రిటిష్ వారిని వెంటనే రాజీకి తెచ్చేందుకు వలస పాలకులు 'భారత దేశాన్ని విడనాడాలి' అనే పేరుతో క్వీట్ ఇండియా ఉద్యమానికి పిలుపునిచ్చింది.

అఖిల భారత కాంగ్రెస్ కమిటీ ఇచ్చిన క్వీట్ ఇండియా తీర్మానాన్ని కమ్యూనిస్టులు వ్యతిరేకించారు. ప్రపంచంలో ఫాసిజం అభివృద్ధి చెందుతున్న తరుణంలో ఈ తీర్మానం ఇప్పుడు చేయడం సరైనది కాదని వారు భావించారు. మిత్రపక్షాలు బలహీనపడడం అంటే ఫాసిస్టు వ్యతిరేక యుద్ధ సన్నాహాలను బలహీన పరచడమేనని

అభిప్రాయపడ్డారు. కానీ భారత ప్రజలు మాత్రం వలసవాద దోపిడీని అంతమొందించాలన్న ఆత్మతతో ఉన్నారు. దాంతో కమ్యూనిస్టుల వైఖరి ఆనాడు ప్రజాభిప్రాయానికి వ్యతిరేకంగా తయారైంది.

భారత దేశం స్వాతంత్ర్యం సాధించిన తరువాత కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఈ వైఖరిని సింహావలోకనం చేసుకున్నది. క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం సందర్భంగా ప్రజాభిప్రాయానికి వ్యతిరేకంగా పోవడం తప్పని తేల్చింది. అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ప్రజాయుద్ధానికి మద్దతిస్తూనే భారత దేశంలో బ్రిటిష్ వలస వారులు దేశాన్ని వదిలి పోవాలన్న ప్రజా డిమాండ్ కు కమ్యూనిస్టులు మద్దతిచ్చి ఉండాల్సిందని సిపిఐ నిర్ధారించింది. కాంగ్రెస్ పార్టీ 'క్విట్ ఇండియా' నినాదం ఇష్యుడంతోనే ఆ పార్టీ నాయకుల్లో అత్యధిక మందిని వెనువెంటనే అరెస్టు చేశారు. దాంతో కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకత్వం నుండి తీవ్రమైన నిర్బంధం మధ్య ఉద్యమాన్ని ఎలా కొనసాగించాలనే ఆదేశాలుగానీ, ఉద్యమ సన్నాహాలు గానీ లేకుండా పోయాయి. కమ్యూనిస్టులు ఈ పిలుపును వ్యతిరేకించినప్పటికీ జైళ్లలో ఉన్న కాంగ్రెస్ నాయకులను విడుదల చేయాలని ఆందోళన చేశారు. జాతీయ ఐక్యతా ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయాలని డిమాండ్ చేశారు.

కమ్యూనిస్టు పార్టీపై 1934లో విధించిన నిషేధాన్ని 1942 జులైలో ఎత్తివేశారు. దాంతో కమ్యూనిస్టులు జైళ్ల నుండి విడుదలయ్యారు. యుద్ధం సాగుతుండగా 1943-44లో బెంగాల్ లో వచ్చిన క్షామం వల్ల బెంగాల్, ఒరిస్సా, బీహార్, అస్సాంలతో 30 లక్షల మంది ప్రజలు ప్రాణాలు కోల్పోయారు. 'దక్షిణాసియాలో జపాన్ తో మిత్రపక్షాల యుద్ధానికి నిధులు సమకూర్చడం కోసం బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం భారత ప్రజల వినయంగాన్ని తగ్గించి, వనరులను తరలించడం వల్ల ఇలా జరిగింది' అని ఆర్థిక వేత్త ఉత్సా పట్నాయక్ వివరించారు. నిత్యావసర వస్తువులు సేకరించి, ప్రజలకు పంపిణీ చేయడంలో కమ్యూనిస్టులు చురుకుగా పనిచేశారు. ఆహార ధాన్యాలు, ఇతర నిత్యావసర వస్తువులను నిల్వ చేసి బ్లాక్ మార్కెట్ లో అమ్ముతున్న భూస్వాములు, వ్యాపారులకు వ్యతిరేకంగా పార్టీ ఆందోళన నిర్వహించింది. ఇటువంటి దోపిడీ దారులకు అనుకూలంగా వ్యవహరిస్తున్న బ్రిటిష్ పాలకుల ప్రజావ్యతిరేక లక్షణాన్ని ఎండగట్టింది. మహిళలను వ్యభిచార గృహాలకు చేరవేసే వారి నుండి యువతులను కాపాడటం కోసం 'మహిళా రక్షణ సమితి'ని ఏర్పాటు చేసింది. వాలంటీర్లనూ, వైద్య బృందాలనూ సమీకరించి ప్రజలకు సహాయం చేసేందుకు పంపింది. యుద్ధం విషయంలో ప్రజాభిప్రాయానికి వ్యతిరేకమైన నిర్ణయం తీసుకున్నప్పటికీ, ప్రజల్లో ఇటువంటి అలుపెరుగని నిరంతర కృషి వల్ల కమ్యూనిస్టులు తమ స్వతంత్ర బలాన్నీ, ప్రజాపునాదినీ గణనీయంగా పెంచుకోగలిగారు.



యుద్ధానంతర ప్రజావెల్లువలు

యుద్ధానంతర భారత దేశంలో ప్రజాపోరాటాలు వెల్లువలా లేచాయి. వాటిలో చాలా పోరాటాలు కమ్యూనిస్టులు నాయకత్వంలో జరిగాయి. యుద్ధ కాలంలో అనేక ప్రాంతాల్లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ కూడదీసుకున్న బలాన్ని ఇప్పుడు ప్రజా పోరాటాలుగా సమీకరించడం జరిగింది.

దేశంలో 50 నుండి 70 లక్షల మంది కార్మికులు ఉద్యోగాలనుండి తొలగించబడ్డారు. జీవన వ్యయం విపరీతంగా పెరిగిపోయింది. వీటికి వ్యతిరేకంగానూ, స్వాతంత్ర్య పోరాటాన్ని బలోపేతం చేయాలని ఇచ్చిన పిలుపులకు మద్దతుగానూ కార్మిక వర్గ పోరాటాలు వెల్లువలా ముంచెత్తాయి. వీటిలో 1946లో జరిగిన పోస్టాఫీసు, టెలిగ్రాఫ్, రైల్వే కార్మికుల సమ్మెలు అతి భారీవి.

1946లో ఇండియన్ రాయల్ నేవీ (ఆర్బిఎన్)లో రేటింగ్స్ (జూనియర్ అధికారుల) తిరుగుబాటు ఒక మైలురాయి ఘటన. సమ్మెలో పాల్గొన్న బొంబాయి రేటింగ్స్, జాతీయోద్యమంలో పాల్గొన్న ఇతర పార్టీల పతాకాలతోపాటు అరుణ పతాకాలను కూడా ఎగురవేశారు. వాళ్లు ఆయుధాలు చేతబట్టి తమ పై అధికారులను బంధించారు. సిపిఐ ఈ తిరుగుబాటుకు సంపూర్ణ మద్దతు తెలియజేస్తూ 1946 ఫిబ్రవరి 22న సార్వత్రిక సమ్మెకు పిలుపునిచ్చింది. దేశవ్యాపితంగా లక్షలాది మంది కార్మికులు సమ్మెలో పాల్గొన్నారు. వ్యాపారులు దుకాణాలు మూసేశారు. విద్యార్థులు తరగతులు బహిష్కరించారు. చివరికి తిరుగుబాటు చేసిన నేవీ రేటింగ్స్ ఫిబ్రవరి 23న లొంగిపోయారు. అయితే కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలో జరిగిన ప్రచారాందోళన వల్ల వారికి ప్రజా మద్దతు పెద్ద ఎత్తున లభించడంతో తిరుగుబాటు దారులను పూర్తిగా నిర్మూలించకుండా ఆగారు.

ఈ కాలంలో భారత దేశంలోని అనేక ప్రాంతాల్లో కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలో రైతాంగం భూస్వాములకు వ్యతిరేకంగా సమీకరించబడింది. శతాబ్దాలుగా భారత దేశ గ్రామాలపై తీవ్రమైన భారంగా మారిన వివిధ రకాల ఆర్థిక, సామాజిక పీడనలను రద్దు చేయాలని సిపిఐ అన్ని చోట్లా డిమాండ్ చేసింది. కొన్ని ప్రదేశాల్లో ఈ రైతాంగ సమీకరణలు కమ్యూనిస్టుల నేతృత్వంలోని సాయుధ తిరుగుబాట్లుగా మారాయి.



మహారాష్ట్రలోని ధానే జిల్లాలో 1946లో తిరుగుబాటు చేస్తున్న పక్షి ఆదివాసీలనుద్దేశించి ప్రసంగిస్తున్న కమ్యూనిస్టు నాయకురాలు, అఖిల భారత కిసాన్ సభ (ఎఐకెఎస్) నేత గోదావరి పరులేకర్

ఆంధ్ర, తెలంగాణ, తమిళనాడు, కేరళ, మహారాష్ట్ర, బెంగాల్, అస్సాం, త్రిపుర, కాశ్మీర్ లో రైతాంగ స్త్రీ, పురుషులను పెద్ద ఎత్తున పోరాటాల్లోకి సమీకరించడం జరిగింది. ఈ సమీకరణలు పాలక వర్గాల పునాదులను కదిలించాయి. దాంతో వారు ఈ పోరాటాలను అణచివేయడానికి వారు తీవ్రమైన నిర్బంధకాండ ప్రయోగించారు. చివరికి రైతాంగం తాము పోరాడుతున్న అనేక హక్కులు సాధించుకోగలిగారు. దానివల్ల కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం మరింత బలపడింది.



తెభాగా ఉద్యమం

తెభాగా ఉద్యమం, బెంగాల్‌లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ నాయకత్వంలో అఖిల భారత కిసాన్ సభ పతాకం కింద 1946 నుండి 1950 వరకు జరిగిన మహత్తర రైతాంగ పోరాటం. కౌలు దారులు పండించిన పంటలో సగం ఉంచుకుని మిగిలిన ధాన్యాన్ని భూస్వాములకు ఇవ్వాలి వచ్చేది. కౌలు తగ్గించాలనీ, కౌలు రైతులకు పండిన పంటలో మూడింట రెండువంతులు ఇవ్వాలనీ తెభాగా ఉద్యమం డిమాండ్ చేసింది. 'తెభాగా' అంటే మూడు భాగాలు అని అర్థం. అంటే పండిన పంటను మూడు భాగాలుగా విభజించి రెండు భాగాలు కౌలురైతులకివ్వాలని. కలకత్తాలోనూ, బెంగాల్ తూర్పుభాగంలోని నోవాఖలిలోనూ మతఘర్షణలు జరుగుతున్న సమయంలో ఈ ఉద్యమం సాగింది. తెభాగా ఉద్యమం వర్గ పోరాటం ఆధారంగా హిందూ-ముస్లిం ఐక్యతకు గొప్ప నిదర్శనంగా నిలిచింది. కిసాన్ సభ ప్రభావం ఉన్న ప్రాంతాల్లో మత ఘర్షణలకు తావులేకుండా పోయింది. ఈ ఉద్యమం సందర్భంగా పోలీసులు చంపిన 73 మంది ఉద్యమ కారుల్లో హిందూ, ముస్లిం, గిరిజన స్త్రీ పురుషులు ఉన్నారు. బెంగాల్‌లోని ముస్లిం లీగ్ మంత్రివర్గం కిరాతకమైన నిర్బంధకాండ సాగించినప్పటికీ తెభాగా ఉద్యమం వల్ల అనేక ప్రాంతాల్లో కౌలుదారుల డిమాండ్లు సాధించడం జరిగింది.



1945లో
బొంబాయిలోని భారత
కమ్యూనిస్టు పార్టీ
ప్రధాన కేంద్రంలో
సమావేశమయిన
పొలిట్ బ్యూరో సభ్యులు
బిటి రణదివే, జి
అధికారి, పిసి జోషి

తెలంగాణ సాయుధ పోరాటం

తెలంగాణ సాయుధ పోరాటం భారత దేశ చరిత్రలోనే కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలో జరిగిన అతి పెద్ద తిరుగుబాటు. ఈ పోరాటం తెలుగు ప్రజలు మాట్లాడే తెలంగాణలో 1946-1951 మధ్య జరిగింది. నాడు తెలంగాణ హైదరాబాద్ సంస్థానంలో భాగంగా ఉండేది. బ్రిటిష్ వలస పాలనలో వందలాది సంస్థానాలు నేరుగా బ్రిటిష్ పాలన కింద ఉండేవి కావు. బ్రిటివారి కింద సామంత రాజులుగా కొనసాగేవి. నిజాం పాలన కింద తెలంగాణ కూడా అటువంటి సామంత రాజ్యంగా ఉండేది. నైజాం నిరంకుశ పాలనకూ, భూస్వాముల దోపిడీకి వ్యతిరేకంగా కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఆధ్వర్యంలో తెలంగాణ పోరాటం సాగింది. అన్యాయమైన పన్నులు, వెట్టి చాకిరీ రద్దు చేయాలనీ, పండించే రైతులకు భూములపై హక్కు పత్రాలు ఇవ్వాలన్న డిమాండ్లతో ఈ పోరాటం ప్రారంభమైంది. కమ్యూనిస్టు పార్టీ బలం పెరుగుతున్న కొద్దీ రజాకార్లు (నిజాం నిరంకుశ దళాలు), పోలీసులు కమ్యూనిస్టులను అణచివేయడం, చంపడం, హింసకు గురిచేయడం పెరిగింది. అది సాయుధ తిరుగుబాటుకు దారితీసింది. సాయుధ పోరాటం ఉచ్చదశకు చేరిన వేళ మొత్తం 30 లక్షల మంది ప్రజలు నివసించే 3,000 గ్రామాలు ఉద్యమ ఆధీనంలోకి వచ్చాయి. ఈ పోరాటం ఫలితంగా 10 లక్షల ఎకరాల భూమిని రైతాంగానికి పంచడం జరిగింది. వెట్టి చాకిరీ రద్దు చేయబడింది. వ్యవసాయ కార్మికుల దినసరి వేతనం పెరిగింది. కనీస వేతనం అమలు చేయబడింది. ఈ గ్రామాల్లో ప్రజా కమిటీల ఆధ్వర్యంలో విద్య, ఆరోగ్యం, ఇతర సర్వీసులు నిర్వహించబడ్డాయి.

కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలోని పోరాటాన్ని అణచివేయడానికీ, భారత యూనియన్ లో చేరేట్లు నిజాంపై ఒత్తిడి తెచ్చేందుకూ 1948 సెప్టెంబర్ 13న కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం 'పోలీసు చర్య' ప్రారంభించింది. నిజాం లొంగిపోయాడు. హైదరాబాద్ సంస్థానం భారత దేశంలో కలిసిపోయినట్లు ప్రకటించారు. కానీ వారికి హైదరాబాద్ చేజిక్కించుకుంటే సరిపోదు. అందుకే భారత సైన్యం రైతాంగ పోరాటాన్ని అణచివేసేందుకు గ్రామాల్లోకి ప్రవేశించింది. భూస్వాములు, నిజాం కింద పనిచేసిన



తెలంగాణ సాయుధ పోరాటం (1946-1951)లో మహిళా గెరిల్లా దళంలో శిక్షణ పొందుతున్న మల్లు స్వరాజ్యం తదితరులు

స్థానిక మాజీ ఉద్యోగులు గ్రామాల్లోకి తిరిగి వచ్చారు. భారత సైన్యం, పోలీసుల అండతో వాళ్లు తమ భూములు తిరిగి తీసుకోవడం ప్రారంభించారు. అయితే అనేక చోట్ల దీన్ని ప్రజలు ప్రతిఘటించి విజయం సాధించారు. ఈ తిరుగుబాటు, సైనిక చర్య సందర్భంగా 4,000 మందికి పైగా కమ్యూనిస్టు, రైతాంగ గెరిల్లాలు మరణించారు. 10,000 మందిని డిటెన్షన్ క్యాంపుల్లో పెట్టి మూడు నుండి నాలుగేళ్ల పాటు చిత్ర హింసలు పెట్టారు.



పున్నప్రవాయిలార్ తిరుగుబాటు

పున్నప్ర, వాయిలార్ అనేవి కేరళలోని అలప్పుజ జిల్లాలో రెండు గ్రామాలు. 1946లో ట్రావన్కోర్ మహారాజు, ఆయన కింద ప్రధాన మంత్రి జరిపిన దాష్టీకాలకు వ్యతిరేకంగా జరిగిన తిరుగుబాటుకు ఈ రెండు గ్రామాలు కేంద్రబిందువులుగా ఉన్నాయి. హైదరాబాద్ మాదిరిగానే ట్రావన్కోర్ కూడా ఒక సంస్థానం. స్వతంత్ర భారత దేశంలో కలవడానికి ఈ సంస్థానాధీశులు ఇష్టపడలేదు. పైగా భారత దేశం అనుసరిస్తున్న పార్లమెంటరీ విధానం స్థానంలో 'అమెరికా నమూనా'లో కార్యనిర్వాహక అధ్యక్షుడు ఉండాలని కోరేవారు. ఎన్నికైన ప్రభుత్వానికి లోబడి ఉండాలన్న డిమాండుకు తలొగ్గకుండా 'అమెరికా నమూనా'ను రుద్దడానికి ట్రావెన్కోర్ పాలకులు చేసిన ప్రయత్నాలకు వ్యతిరేకంగా కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలో కార్మికవర్గం కార్యాచరణకు దిగింది. కార్మికులకూ, సాయుధ పోలీసులకూ మధ్య తీవ్రమైన యుద్ధం జరిగింది. అక్టోబర్ 24 నుండి 27వ తేదీ మధ్య పోలీసులు అనేక వందల మంది కార్మికులను కాల్చి చంపారు. ఏడాది లోపలే ప్రధాన మంత్రి అవమానకరమైన రీతిలో ట్రావన్కోర్ విడిచి పారిపోయాడు. ట్రావన్కోర్ భారత దేశంలో విలీనమైంది. దాంతో అక్కడ ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వం ఏర్పడాలన్న రాజకీయ డిమాండ్ కార్యరూపం దాల్చింది. ఈ పోరాటం ఫలితంగా మళయాళం మాట్లాడే ప్రాంతాలన్నీ కలిసి ఒకే కేరళ రాష్ట్రంగా ఏర్పడ్డానికి చర్యలు ప్రారంభమైనాయి. మళయాళం మాట్లాడే ప్రాంతాలైన ట్రావన్కోర్, కొచిన్ మాజీ సంస్థానాలు, బ్రిటిష్ వారి పాలనలో ఉన్న మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సీలోని మలబార్ ప్రాంతం కలిసి కేరళ రాష్ట్రం ఏర్పడింది.



కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో విభేదాలు

1947 ఆగస్టు 15న భారత దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చే నాటికి కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం ముందు అనేక ప్రశ్నలు ఉద్భవించాయి. కమ్యూనిస్టులు ఏ వలస పాలనకు వ్యతిరేకంగానైతే అత్యంత తీవ్రంగా పోరాడారో ఆ పాలన పోయింది. ఇప్పుడు భారతీయులే దేశాన్ని పాలిస్తున్నారు. కానీ ఈ కొత్త రాజ్యం లక్షణం ఏమిటి? కొత్త పాలకులు ఎవరు? కొత్త భారత రాజ్యం వలస పాలకుల చేతుల్లో కీలుబొమ్మా? లేక భారత పాలక వర్గాల మద్దతుతో సాగుతున్న స్వతంత్ర రాజ్యమా? ఈ కొత్త పరిస్థితుల్లో భారత పాలక వర్గాలు ఎవరు? కొత్త రాజ్యంతో, కొత్త పాలక వర్గాలతో కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఎలా వ్యవహరించాలి? కొత్త పాలకులతో కమ్యూనిస్టు పార్టీ స్నేహంగా ఉండి జట్టుకట్టాలా? లేక రాజ్యాన్ని కూలదోయడానికి సాయుధ పోరాటం జరపాలా? అది 'రష్యా మార్గం' అనుసరించాలా లేక 'చైనా మార్గం' అనుసరించాలా? లేకుంటే భారత మార్గం అంటూ ఒకటి ఉందా? ఇవన్నీ కూడా ఆనాడు కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో చెలరేగిన ప్రధానమైన ప్రశ్నలు. ఈ ప్రశ్నలే తరువాతి కాలంలో కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో విభిన్న వైఖరులు ఏర్పడానికి కారణమైనాయి.

1950వ దశకం మధ్య నుండి ఈ విభేదాలు మరింత పెరిగాయి. స్వాతంత్ర్యానంతరం జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ నాయకత్వంలో ఏర్పడిన భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాన్ని ఎలా విశ్లేషించాలి అనేది తక్షణ ప్రశ్న. నెహ్రూ నాయకత్వంలోని కేంద్ర ప్రభుత్వం సాపేక్షంగా స్వతంత్ర విదేశాంగ విధానాన్ని అనుసరిస్తోంది. ఆర్థిక ప్రణాళికలు అమలు చేస్తోంది. చివరికి సోషలిస్టు తరహా సమాజాన్ని నిర్మించడమే తన లక్ష్యమని కాంగ్రెస్ ప్రకటించుకుంది. కాంగ్రెస్ పార్టీలోని వామపక్ష విభాగంతో కలిసి కమ్యూనిస్టులు పనిచేయాలని సిపిఐ లోని ఒక సెక్షను అభిప్రాయపడింది. అప్పట్లో ఈ వామపక్ష విభాగానికి నెహ్రూ ప్రాతినిధ్య వహిస్తున్నారు. ఈ విభాగం జాతీయ బూర్జువా వర్గానికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నదని, సామ్రాజ్యవాదానికి, పూర్వజాతికి ఇది వ్యతిరేకంగా నిలుచున్నదని పార్టీలోని ఆ సెక్షన్ వాదించింది.

ఈ చర్చలు చివరికి 1964లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ చీలిపోవడానికి దారితీసింది.



1958లో న్యూఢిల్లీలో పార్లమెంటు భవనం ముందు ప్రదర్శన చేస్తున్న సంయుక్త మహారాష్ట్ర సమితి సభ్యులు. దీనికి కమ్యూనిస్టు నాయకుడు, నాటి బొంబాయి మేయర్ ఎన్ఎస్ మిరాజ్కర్ (ముందువరుసలో నల్లని కళ్లద్దాలు పెట్టుకున్న వ్యక్తి) నాయకత్వం వహించారు

కాంగ్రెస్ తో సహకరించాలన్న పంథాను వ్యతిరేకించిన విభాగం భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ (మార్క్సిస్టు) లేక సిపిఐ(ఎం)గా ఏర్పడింది. రెండో విభాగం భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ (సిపిఐ) అన్న పేరును అట్టేపెట్టుకుంది.

సాయుధ పోరాటం అవసరమని నమ్మిన ఇతర కమ్యూనిస్టులు 1969లో భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ (మార్క్సిస్టు-లెనినిస్టు) లేక సిపిఐ (ఎంఎల్)గా ఏర్పడ్డారు.



వామపక్ష ప్రభుత్వాలు

రాష్ట్రాల స్థాయిలో కమ్యూనిస్టుల నేతృత్వంలోని ప్రభుత్వాలు ఏర్పాటు చేయడంతో భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో కీలక దశ ప్రారంభమైంది.

భారత్ అనేక భాషా జాతులతో ఏర్పడిన దేశం. భారత రాజకీయ యవనిక భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలుగా విడిపోయింది (ఉదాహరణకు, బెంగాల్ మాట్లాడే ప్రజలకు పశ్చిమ బెంగాల్, తమిళం మాట్లాడే ప్రజలకు తమిళ నాడు). భారత దేశం భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలుగా పునర్వ్యవస్థీకరించబడ్డంలో కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం కీలకమైన పాత్ర నిర్వహించింది. బ్రిటిష్ కాలంలోనూ, స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తొలినాళ్లలోనూ భారత దేశంలో రాష్ట్రాల విభజన సహేతుకమైన రీతిలో లేదు. రాష్ట్రాలను బ్రిటిష్ వాళ్లు ఎప్పుడు, ఎలా స్వాధీనం చేసుకున్నారు అన్న దాని ఆధారంగా రాష్ట్రాల విభజన ఉండేది. దానివల్ల స్థానిక ప్రజలపై ఇతర ప్రాంతాల భాషలు రుద్దబడేవి. దాంతో విద్య, సంస్కృతి, రాజకీయ జీవితంలో ఆయా ప్రజలు పాల్గొనడం కష్టమయ్యేది. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు ఏర్పడాలని కమ్యూనిస్టులు కోరారు. భారత దేశం పలు భాషా సంస్కృతులు కలిగిన దేశం, భిన్న జాతులన్నీ కలిసి ఒకే భారత దేశంలో ఐక్యం అయ్యాయి అన్న అవగాహనతో కమ్యూనిస్టులు ఈ డిమాండ్ చేశారు. తెలంగాణా సాయుధ పోరాటం, పునప్ర-వాయిలార్ తిరుగుబాటు వంటి పోరాటాలు భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలతో కూడిన భారత దేశం ఏర్పాటుకు దారితీశాయి.

స్వాతంత్రోద్యమ కాలంలోనూ, స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత కమ్యూనిస్టులు రైతాంగాన్ని పెద్ద ఎత్తున సమీకరించినందున వారు కొన్ని భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల్లో జరిగిన ఎన్నికల్లో గెలుపొంది ప్రభుత్వాలు ఏర్పాటు చేయగలిగారు. ఎన్నికల్లో గెలిచి ప్రభుత్వాలు ఏర్పాటు చేసినంత మాత్రాన కార్మిక వర్గం, రైతాంగం రాజ్యాధికారాన్ని చేజిక్కించుకోజాలదన్న విషయం కమ్యూనిస్టులకు స్పష్టంగా తెలుసు. అయితే రాష్ట్రాల్లో ప్రభుత్వాలకు నాయకత్వ వహించడం ద్వారా వారు ప్రత్యామ్నాయ విధానాలను ప్రజల ముందుంచగలరు, ప్రజలకు ఉపశమనం కలిగించగలరు అదేసమయంలో ఎన్నికల క్రమాన్ని ఉపయోగించుకుని ప్రజలను ఎడ్యుకేట్ చేయగలరు.

కేరళ

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలో ప్రభుత్వ ఏర్పాటుకు జరిగిన ప్రయత్నం విఫలం అయిన తరువాత కేరళలో కమ్యూనిస్టులకు చారిత్రక విజయం లభించింది. 1956లో మళయాలం ఉమ్మడి భాష ప్రాతిపదికగా కేరళ రాష్ట్రం ఏర్పడింది. 1957లో జరిగిన తొలి శాసన సభ ఎన్నికల్లో సిపిఐ విజయం సాధించి ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసింది. ఇఎంఎస్ నంబూద్రిపాద్ కేరళ తొలి ముఖ్యమంత్రిగా 1957 ఏప్రిల్ 5న ప్రమాణ స్వీకారం చేశారు.

కార్మిక వర్గ, రైతాంగ మహత్తర ఉద్యమాల ఆధారంగా కమ్యూనిస్టులు కేరళలో అధికారంలోకి వచ్చారు. రాష్ట్రంలో ప్యూడల్ భూస్వామ్య వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా దశాబ్దాలపాటు జరిగిన పోరాటాలకు కమ్యూనిస్టులు నాయకత్వం వహించారు. ప్యూడల్ భూస్వామ్య వ్యవస్థలో రైతులు తీవ్రమైన ఈతిబాధలు అనుభవించారు. విపరీతమైన కొళ్లు, భరించలేని వసూళ్లు, భూముల నుండి తొలగింపులు, సామాజిక అణచివేతలు సాగాయి. అందువల్ల కమ్యూనిస్టుల ఎజెండాలో సహజంగానే భూ సంస్కరణలు ఒక ప్రధానాంశంగా ఉంది. 1957లో సిపిఐ ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చిన ఆరో రోజునే భూస్వాములు కౌలుదాల్లను భూములనుండి తొలగించడాన్ని నిషేధిస్తూ ఆర్డినెన్స్ తెచ్చింది. 'కేరళ వ్యవసాయ సంబంధాల బిల్లు' పేరుతో భూ సంస్కరణల చట్టాన్ని మంత్రి వర్గం ప్రతిపాదించింది. వ్యవసాయం చేస్తున్న రైతులకు భూమిపై శాశ్వత హక్కులు కల్పించడం, న్యాయబద్ధమైన కౌలు నిర్ణయించడం, భూ కమతాలకు గరిష్ట పరిమితి (లేదా సీలింగ్) ఏర్పాటు చేయడం, తాము దున్నుకుంటున్న భూమిని కొనే హక్కును కౌలు దాల్లకు కల్పించడం వంటి అనేక లక్ష్యాలతో ఈ చట్టాన్ని తెచ్చారు.

కమ్యూనిస్టు మంత్రి వర్గం విద్యారంగానికి కేటాయింపులు బాగా పెంచింది. విద్యారంగంలో అనేక సంస్కరణలు ప్రవేశపెట్టింది. ఈ రంగంలో ప్రజాస్వామ్య స్ఫూర్తిని ప్రవేశపెట్టడం, పని పరిస్థితులు మెరుగుపరచడం, ఉద్యోగ భద్రత కల్పించడం, ప్రయివేటు పాఠశాలల్లో ఉపాధ్యాయులకు సరైన రెమ్యూనరేషన్ లభించడం ఈ సంస్కరణల ఉద్దేశం. ప్రజారోగ్య వ్యవస్థను విస్తృత పరిచారు. పేదలకు చౌక ధరలకు ధాన్యాన్ని అందించేందుకు రేషన్ షాపుల వ్యవస్థను నెలకొల్పారు.

వందేళ్ల భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ చరిత్ర



1957 ఏప్రిల్ 5న కేరళ ముఖ్యమంత్రిగా ప్రమాణ స్వీకారం చేస్తున్న కమ్యూనిస్టు నేత ఇఎంఎస్ నంబూద్రిపాద్

భూ సంస్కరణలకు తీసుకున్న చర్యలు భూస్వాముల గుండెల్లో రైళ్లు పరుగెత్తించాయి. విద్యారంగంలో సంస్కరణలను కాథలిక్ చర్చి నాయకత్వం జీర్ణించుకోలేకపోయింది. వీళ్లు రాష్ట్రంలో పెద్ద ఎత్తున ప్రయివేటు పాఠశాలలు నడుపుతున్నారు. కాథలిక్ చర్చి, భూస్వామ్య ప్రయోజనాలుగల ప్రధాన కుల సంస్థలు కమ్యూనిస్టు మంత్రివర్గానికి వ్యతిరేకంగా కాంగ్రెస్ పార్టీతో చేతులు కలిపాయి. హాస్యాస్పదంగా వాళ్లు 'విమోచనా సమరం' అనే పేరుతో ఆందోళన నిర్వహించారు. కేంద్రంలోని కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం దీన్ని అవకాశంగా తీసుకుని 1959లో కేరళలో కమ్యూనిస్టు మంత్రివర్గాన్ని రద్దు చేసింది.

తొలి కమ్యూనిస్టు మంత్రి వర్గం రద్దయిన తరువాత అధికారంలోకి వచ్చిన కాంగ్రెస్ నాయకత్వంలోని ప్రభుత్వాలు భూసంస్కరణల చట్టాన్ని నీరుగార్చాయి. అయితే తరువాత 1967-69 మధ్య కొనసాగిన వామపక్ష ప్రభుత్వం తీసుకువచ్చిన చట్టం, తీసుకున్న చర్యలూ, 1970వ దశకంలో సిపిఐ(ఎం) నాయకత్వంలో జరిగిన ఆందోళనల వల్ల రాష్ట్రంలో దీర్ఘకాల ప్రభావం చూపే భూసంస్కరణలు అమలయ్యాయి, అవి తరువాతి సంవత్సరాల్లో కూడా కొనసాగాయి. 1993 నాటికి 28 లక్షల మంది కౌలు రైతులకు యాజమాన్య హక్కులు ఇవ్వడమో లేక వారి హక్కులు రక్షించడమో

జరిగింది. ఈ చర్యల ద్వారా 6 లక్షల ఎకరాలను వారికి పంచడం జరిగింది. 1996 నాటికి 5 లక్షల 28 వేల మందికి పైగా భూమిలేని వ్యవసాయ కార్మికులకు ఇళ్ల స్థలాలు ఇవ్వడం జరిగింది.

కేరళలో అమలైన భూ సంస్కరణల వల్ల ప్రధాన భూస్వామ్య కుల వ్యవస్థ వెన్నెముక విరిగింది. విస్తారమైన రైతాంగపు జీవన ప్రమాణాలు పెరిగాయి. వ్యవసాయ కార్మికుల బేరసారాల శక్తి బాగా పెరిగింది.

విద్య, వైద్య రంగాల్లో ప్రభుత్వ పెట్టుబడులు పెరగడం వల్ల అక్షరాస్యత, ఆరోగ్య సూచీలు ఒక్కసారిగా పెరిగాయి. 1970వ దశకం నుండి జరిగుతున్న అకాడమిక్ అధ్యయనాలన్నీ ఈ మెరుగుదలను గుర్తించాయి. దీని వల్ల 'కేరళ నమూనా' అన్న భావన ముందుకొచ్చింది. 'కేరళ నమూనా' వెనుకనున్న మౌలిక భావనలు ఇవి: (1) ప్రజల భౌతిక పరిస్థితులను మెరుగుపరిచి, అందరికీ వాటిని అందించడానికి ఒక దేశంగానీ, ప్రాంతంగానీ ధనవంతంగా మారేవరకు వేచి చూడాల్సిన అవసరం లేదు. (2) ప్రజల కార్యచరణ ద్వారా ప్రభుత్వాలపై ఒత్తిడి తెచ్చి పుస్తకపిణి చర్యలు, ఇతర కార్యక్రమాలు అమలు చేయించడం ద్వారా ఇటువంటి మార్పులు తీసుకురావచ్చు. భారత దేశంలోనే అత్యధిక అక్షరాస్యత, అతి తక్కువ శిశుమరణాలు ఉన్న రాష్ట్రం కేరళ. అత్యధిక వేతనాల రేటు, కార్మికులకు విస్తృతమైన సాంఘిక భద్రత ఉన్న రాష్ట్రం కూడా అదే. వీటిని సాధ్యం చేయడంలో కార్మికవర్గ ఉద్యమబలం కీలకమైన పాత్ర నిర్వహించింది.



పశ్చిమ బెంగాల్

బ్రిటిష్ వలస పాలన భారాలను ఎక్కువగా మోసిన ప్రావిన్స్ లలో బెంగాల్ ఒకటి. వలస వాదం వల్ల వచ్చిన క్షామంలో లక్షలాది మంది బెంగాలీలు మృతి చెందారు. స్వాతంత్ర్యం రావడంతోపాటే దేశం భారత్, పాకిస్తాన్లుగా, రెండుగా విభజన చెందింది. బ్రిటిష్ వారు చారిత్రకంగా దేశ ప్రజల్లో మత విభజన తెచ్చారు. ఆ విభజన ఆధారంగా ప్రయోజనాలు పొందాలనుకున్న సంస్థలు ప్రజల మధ్య మతవిద్వేషాలను తీవ్రంగా రెచ్చగొట్టాయి. దానివల్ల చెలరేగిన ఘర్షణల్లో లక్షలాది మంది ప్రజలు హత్యకాండకు గురయ్యారు. పాకిస్తాన్ నుండి భారత్ కు, భారత్ దేశం నుండి పాకిస్తాన్ కు పెద్ద ఎత్తున శరణార్థుల ప్రవాహం కొనసాగింది. బెంగాల్ రెండుగా విభజన చెందింది. తూర్పు బెంగాల్ పాకిస్తాన్ లో చేరింది. శరణార్థులపై హింసా కాండను ఆపడంలో కమ్యూనిస్టులు ముందు పీరిన నిలబడ్డారు. శరణార్థులకు ఇళ్లు, ఓటు హక్కులు కల్పించాలని డిమాండ్ చేశారు.

బెంగాల్ క్షామం సందర్భంగా కమ్యూనిస్టులు పెద్ద ఎత్తున సహాయ కార్యక్రమాలు చేపట్టారు. 1950వ దశకంలో ఆహార ఉద్యమం నడిపారు. 'ఆకలి యాత్ర'ల పేరుతో కలకత్తాలో వీధులను గ్రామీణ ప్రజలు ముంచెత్తారు. ఈ కార్యక్రమాలు పేద ప్రజలు కమ్యూనిస్టుల వెనుక మరింత ఎక్కువగా సమీకృతం అవడానికి దోహదపడ్డాయి.

తెభాగా ఉద్యమం చివరిలో భూ సంస్కరణలు కూడా ఉద్యమంలో ఒక ఎజెండాగా చేరింది. కౌలు దారులను వారి భూముల నుండి వెళ్లగొట్టాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలోని కిసాన్ సభ 1950వ దశకంలో పోరాడింది.

కమ్యూనిస్టుల బలం ఈ కాలంలో ఎంతగా పెరిగిందో ఎన్నికల్లో వారికి వచ్చిన ఓట్లు తెలియజేశాయి. 1967-1969, 1969-1970 మధ్య స్వల్ప కాలాల్లో సిపిఐ(ఎం), సిపిఐలు భాగస్వామలుగా గల యునైటెడ్ ఫ్రంట్ ప్రభుత్వాలు మనుగడ సాగించాయి. 1977లో సిపిఐ(ఎం), సిపిఐ ఇతర వామపక్ష పార్టీలతో కూడిన వామపక్ష సంఘటన ఎన్నికల్లో గెలుపొంది జ్యోతి బాసు ముఖ్యమంత్రిగా ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు



1959లో పశ్చిమ బెంగాల్‌లో జరిగిన ఆకలి యాత్రలో పాల్గొన్న కమ్యూనిస్టు నాయకుడు జ్యోతి బాసు (ఎడమ నుండి ఆరవ వ్యక్తి)

చేసింది. అప్పటినుండి 34 సంవత్సరాలు పశ్చిమ బెంగాల్‌లో కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలో ప్రభుత్వం అప్రతిహతంగా కొనసాగింది.

యునైటెడ్ ఫ్రంట్ ప్రభుత్వాల హయాంలో ప్రారంభించిన భూ సంస్కరణలను వామపక్ష సంఘటన ప్రభుత్వం కొనసాగించింది. 'ఆపరేషన్ బర్గా' కార్యక్రమాన్ని అమలు చేయడం ద్వారా అది కౌలుదారుల (బర్గాదారుల) హక్కులను నిర్ధారించింది. దీని ద్వారా పంట పండించిన కౌలు దారులకు పంటలో న్యాయమైన భాగం ముట్టేది. కౌలుదారులకు భూస్వాములు వారి కౌలు వాటాకు సంబంధించిన రశీదు ఇవ్వాలి. కౌలు దారులకు భూమిపై హక్కు ఉందని బ్యాంకర్ల వద్ద ఈ రశీదు ఆధారంగా ఉపయోగపడేది. ఒక పరిమితి దాటిన భూ కమతాలను మిగులు భూమిగా పరిగణించి పునఃపంపిణీ చేసేవారు.

పశ్చిమ బెంగాల్‌లో భూసంస్కరణలు ఎంత పెద్ద ఎత్తున అమలయ్యాయంటే, భారత దేశంలో భూ పంపిణీ వల్ల లబ్ధి పొందిన వారిలో 50 శాతం మంది పశ్చిమ బెంగాల్‌లోనే ఉన్నారు. 2008 నాటికి రాష్ట్రంలో భూ పంపిణీ కార్యక్రమాల ద్వారా 29 లక్షల మందికి వ్యవసాయ భూమి లభించింది. 15 లక్షల మంది కౌలు దారుల భూమి రికార్డు చేయబడింది. 5,50,000 మందికి పైగా ప్రజలు ఇళ్ల స్థలాలు పొందారు. వ్యవసాయ భూమి పొందిన వారిలో 55 శాతం మంది ప్రజలు భారత సమాజంలో అత్యంత పేదలైన దళిత, గిరిజన కులాలకు చెందిన వారు.

వందేళ్ల భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ చరిత్ర

వ్యవసాయాన్ని పునరుద్ధరించడం, గ్రామీణ జీవనోపాధిని పెంచడం పశ్చిమ బెంగాల్‌లో కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలోని ప్రభుత్వం సాధించిన అతి ముఖ్యమైన విజయం. నీటి పారుదలతో సహా గ్రామీణాభివృద్ధికి ప్రభుత్వ పెట్టుబడులు గణనీయంగా పెంచారు. దాని వల్ల అప్పటివరకు ఏడాదికి ఒక్క పంట పండే పొలాల్లో ఏడాదికి మూడు పంటలు పండించడం ప్రారంభించారు. భూ సంస్కరణ వల్ల రైతులు కూడా తమ ఉత్పత్తి పెట్టుబడులు పెంచారు. వీటన్నిటి వల్ల పశ్చిమ బెంగాల్‌లో వ్యవసాయ ఉత్పత్తి గణనీయంగా పెరిగింది. దేశంలోనే అది వరి ఉత్పత్తిలో ప్రధాన రాష్ట్రంగా అవతరించింది.

వామపక్ష ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన ప్రజాస్వామిక వికేంద్రీకరణ కార్యక్రమం పశ్చిమ బెంగాల్ గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో పెద్ద మార్పులు తెచ్చింది. పంచాయతీలు ఏర్పడి, స్థానిక పాలనా నిర్ణయాధికారాలు పొందాయి. భూ సంస్కరణ అమలు బాధ్యత కూడా వాటిదే. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఆదాయంలో గణనీయమైన భాగాన్ని స్థానిక సంస్థలకు అందజేయడం జరిగింది. ఈ సంస్కరణల వల్ల గ్రామాల్లో వర్గ శక్తుల బలాబలాలు రైతాంగానికి అనుకూలంగా మారాయి. బడా భూస్వాముల, పాత భూ స్వాముల, వడ్డీ వ్యాపారుల ఆధిపత్యం బాగా తగ్గింది. దళిత, గిరిజన పంచాయతీ ప్రతినిధుల నిష్పత్తి జనాభాలో వారి వాటాకు మించి పెరిగింది.



త్రిపుర

త్రిపురలో కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలో ప్రజా విమోచనా సమితి (గణవిముక్తి పరిషత్) 1948లో ఏర్పడింది. అది గిరిజన ప్రజల తక్షణ సమస్యలపై పోరాటాలు నిర్వహించింది. గిరిజనులచే వెట్టి చాకిరీకి వ్యతిరేకంగా, వడ్డీ వ్యాపారుల దోపిడికి వ్యతిరేకంగా అది పోరాటాలు నడిపింది.

1947లో దేశ విభజన జరిగిన తరువాత తూర్పు పాకిస్తాన్ (నేటి బంగ్లాదేశ్) నుండి పెద్ద ఎత్తున శరణార్థులు వలస వచ్చారు. తూర్పు పాకిస్తాన్లో రాజకీయ కల్లోలాలు, మత ఉద్రిక్తతల వల్ల 1950, 1960 దశకాల్లో కూడా ఈ వలసలు కొనసాగాయి. వలసల ప్రభావం గిరిజన ప్రజలమీద, వారి భూముల మీద తీవ్రంగా ఉంది. వామపక్ష సంఘటన అధికారంలోకి రాకముందు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం శరణార్థులు పరిస్థితుల గురించి పట్టించుకునేది కాదు. 1950, 1960 దశకాల్లో గణవిముక్తి పరిషత్, కమ్యూనిస్టులు చేసిన రాజకీయ ఉద్యమం అనేక డిమాండ్లను ముందుకు తెచ్చింది. గిరిజన భూములు రక్షించాలి, శరణార్థులకు సరైన పునరావాసం కల్పించాలి, గిరిజన కౌలుదార్లను భూ ములనుండి తొలగించడం నిలిపివేయాలి వంటి డిమాండ్లు లేవనెత్తింది. గిరిజన, గిరిజనేతర రైతాంగపు ఉమ్మడి డిమాండ్లపై చేసిన ఆందోళనలు వారి మధ్య ఐక్యత ఏర్పడ్డానికి తోడ్పడింది.

1978లో న్యూపేన్ చక్రవర్తి ముఖ్యమంత్రిగా సిపిఐ(ఎం) నాయకత్వంలోని వామపక్ష సంఘటన ప్రభుత్వం త్రిపురలో అధికారంలోకి వచ్చింది. వామపక్ష సంఘటన ప్రభుత్వం అనేక చర్యలు తీసుకుంది. భూ సంస్కరణలను పూర్తిగా అమలు పరచడం ఈ చర్యల్లో ఒకటి. గిరిజనుల చేతుల్లోని భూమి ఇతరులకు బదిలీ అవకుండా అవడం, బదిలీ అయిన భూములను తిరిగి వారికి ఇవ్వడం జరిగింది. 1979లో భూ సంస్కరణల చట్టానికి సవరణ చేయడం ద్వారా కౌలు రైతుల హక్కులు కాపాడబడ్డాయి. భూ మిలేని రైతులకు, పేద రైతులకు భూమి పంపిణీ చేశారు. ప్రజాతంత్ర వికేంద్రీకరణ, గిరిజన ప్రజలకు ప్రాంతీయ స్వయం నిర్ణయాధికారం కల్పించేందుకు 1979లో స్వయంప్రతిపత్తి జిల్లా మండలి (ఎడిసి) చట్టాన్ని

ఆమోదించడం జరిగింది. గిరిజన భాష అయిన కోక్ బరోక్ ను రాష్ట్ర అధికార భాషగా గుర్తించడం జరిగింది.

1980వ దశకం ప్రారంభంలో త్రిపుర, వేర్పాటువాద తిరుగుబాటు హింసాకాండను చూసింది. ఈ హింసాకాండ 1990వ దశకమంతా సాగి 2000 వ దశకం మధ్య బాగం వరకు కొనసాగింది. 2000వ దశకం మధ్య వరకు రాష్ట్రంలో వేర్పాటు వాదం వల్ల ప్రజలకు భౌతిక భద్రత లేకపోవడం అనేది ప్రధాన సమస్యగా ఉండేది. అయితే వామపక్ష సంఘటన ప్రభుత్వం తీసుకున్న బహుముఖ కృషి వల్ల 2000వ దశకం చివరికి తిరుగుబాటు సంబంధమైన హింసాకాండ గణనీయంగా తగ్గిపోయింది. పెద్ద ఎత్తున రాజకీయ ప్రచారం చేయడం, తిరుగుబాటు వ్యతిరేక చర్యలు తీసుకోవడం, గిరిజన ప్రాంతాల్లో అభివృద్ధి పనులు చేపట్టడం ఈ బహుముఖ కృషిలో ప్రధానాంశాలు.

రాష్ట్రంలో శాంతి నెలకొనడంతో అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చురుకందుకున్నాయి. దాంతో త్రిపురలో అక్షరాశ్యత, పాఠశాల విద్య, ఆరోగ్యం, తలసరి ఆదాయం, ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణ మొదలైన అంశాల్లో ఎంతో పురోగతి జరిగింది. గిరిజన ప్రజల హక్కుల రక్షణ, గిరిజన, గిరిజనేతర ప్రజల మధ్య వర్గ ప్రాతిపదికపై ఐక్యత ఏర్పడడం అనేవి త్రిపుర కమ్యూనిస్టు, ప్రజాస్వామ్య ఉద్యమంలో ప్రధాన అంశాలు.

వామపక్ష సంఘటన త్రిపురలో 1978 నుండి 1988 వరకు తరువాత 1993 నుండి 2018 వరకు అధికారంలో ఉంది. 2018 రాష్ట్ర ఎన్నికల్లో అది ఓడిపోయింది. ఒకవైపు కేంద్ర ప్రభుత్వ నయా-ఉదారవాద విధానాల ఒత్తిడిలో రాష్ట్రానికి పెట్టుబడులు రాకుండా అడ్డుకోవడం జరిగింది. మధ్య తరగతి ప్రజల్లో పెరిగిన ఆకాంక్షలను నెరవేర్చడంలో కష్టాలు ఎదురైనాయి. మరోవైపు పచ్చి మితవాద భారతీయ జనతాపార్టీ (బిజెపి) త్రిపురలో విపరీతంగా డబ్బు ఖర్చు చేసి సోషల్ మీడియా ద్వారా, ఇతర మార్గాల ద్వారా తీవ్రమైన అసత్య ప్రచారానికి పాల్పడింది. మిత వాద శక్తులు కమ్యూనిస్టులపై హింసాత్మక దాడులకు పాల్పడ్డాయి. ఎన్నికల్లో ఓడిపోయినప్పటికీ త్రిపురలో కమ్యూనిస్టులు బలంగా ఉన్నారు, బిజెపి అణచివేతను ఎదుర్కొంటున్నారు.



నయాఉదారవాద శకం

1991లో భారత దేశం నయాఉదారవాద శకం లోకి లాంఛనంగా ప్రవేశించింది. భారత దేశ బడా పెట్టుబడిదారుల శక్తి అంతకు ముందే పెరుగుతూ వచ్చినప్పటికీ, అంతకు ముందు నుండే నయాఉదారవాదం వైపు క్రమంగా జరగడం ప్రారంభమైనప్పటికీ 1991లో లాంఛన ప్రవేశం జరిగింది. ప్రభుత్వ రంగ పరిశ్రమల ప్రయివేటీకరణకు, ప్రభుత్వ ఆస్తులను చౌకగా అమ్మేయడానికి, కార్మిక హక్కులను నీరుగార్చడానికి ప్రభుత్వ చేసిన ప్రయత్నాలకు వ్యతిరేకంగా కమ్యూనిస్టులు అడుగడుగునా పోరాడారు. సోవియట్ యూనియన్ కుప్ప కూలడంతో భారత దేశం మరింత దూకుడుతో కూడిన పెట్టుబడిదారీ విధానంవైపు మళ్లింది. నయా ఉదారవాదంతోబాటే, భారత దేశాన్ని హిందూ రాజ్యంగా మార్చడానికి ప్రయత్నించే పచ్చి మితవాద రాజకీయ శక్తులు కూడా పెరిగాయి. ఈ శక్తులకు ఫాసిస్టు రాష్ట్రీయ స్వయం సేవక్ సంఘ్ (ఆర్ఎస్ఎస్) నాయకత్వం వహిస్తోంది. దీనికి ప్రధాన రాజకీయ-ఎన్నికల విభాగమైన బిజెపి తోబాటు అనేక అనుబంధ సంస్థలున్నాయి.

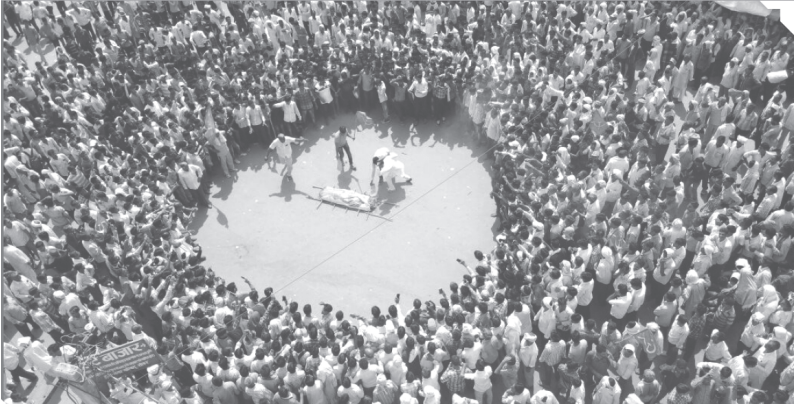
జాతీయ స్థాయిలో 1990వ దశకంలో స్వల్పకాలం ఉనికిలో ఉన్న రెండు సంకీర్ణ ప్రభుత్వాలకు కమ్యూనిస్టు పార్టీలు, వామపక్ష పార్టీలు మద్దతిచ్చాయి. స్వాతంత్ర్యానంతర భారత దేశంలో 2004-2007 సంవత్సరాల మధ్య కాలంలో జాతీయ రాజకీయాల్లో కమ్యూనిస్టుల ప్రభావం ఉచ్చ స్థాయికి వెళ్లింది. ఆ సమయంలో బిజెపిని అధికారం నుండి దూరంగా ఉంచడం కోసం సిపిఐ(ఎం), సిపిఐ మరో రెండు వామపక్ష పార్టీలైన రివల్యూషనరీ సోషలిస్టు పార్టీ (ఆర్ఎస్పి) అఖిల భారత ఫార్వర్డ్ బ్లాక్లతో కలిసి సంకీర్ణ ప్రభుత్వానికి మద్దతిచ్చాయి. ఈ కాలంలో శ్రామిక ప్రజలకు జీవనోపాధి కల్పించే అనేక చర్యలు తీసుకోబడ్డాయి. గ్రామీణ ఉపాధిహామీ పథకం, సమాచార హక్కు చట్టం (ప్రభుత్వలో పారదర్శకత పెంచడం కోసం), అటవీ హక్కుల చట్టం (అటవీభూమి, ఇతర వనరులపై గిరిజనులకు, అటవీ వాసులకు హక్కులు కల్పించే చట్టం) మొదలైవి ఈ కాలంలోనే వచ్చాయి. ఇంత చేసినా నయాఉదారవాద ఊపును మాత్రం వెనక్కి కొట్టలేకపోయాయి. చివరికి 2008లో అమెరికాతో

అణు ఒప్పందంపై సంతకాలు చేయడం ద్వారా భారత దేశం అమెరికా సామ్రాజ్యవాదానికి చేరువయిన అంశంపై వామపక్ష పార్టీలు ప్రభుత్వానికి మద్దతు ఉపసంహరించాయి.

అయితే అత్యంత కీలకమైన మలుపు 2007లో పశ్చిమ బెంగాల్ లో వచ్చింది. 2006 శాసన సభ ఎన్నికల్లో వామపక్ష సంఘటన ఘన విజయం సాధించింది. కానీ నయాఉదారవాదం క్రమంలో ఆర్థిక వ్యవస్థలోకి చొరబడ్డంతో రాష్ట్రాలు స్వయంప్రతిపత్తి కోల్పోవడం ప్రారంభించాయి. రాష్ట్రాల మధ్య పోటీ వచ్చింది. కార్మిక హక్కులు రక్షించే రాష్ట్రాలు పెట్టుబడులు కోల్పోయాయి. ప్రభుత్వ పెట్టుబడులు విషయంలో వరుసగా కేంద్ర ప్రభుత్వాలు పశ్చిమ బెంగాల్ పట్ల వివక్ష ప్రదర్శించగా మరోవైపు ప్రయివేటు, విదేశీ పెట్టుబడులు, పెద్ద ఎత్తున వన్నరాయి తీలిచ్చిన రాష్ట్రాలకూ, కార్మిక చట్టాలు అమలు నుండి పరిశ్రమలను మినహాయించిన రాష్ట్రాలకు తరలిపోయాయి. ఈ పోటీలో పశ్చిమ బెంగాల్ బాగా దెబ్బతిని అడుగు చేరుకుంది. భూ సంస్కరణలతో వచ్చిన అభివృద్ధి నెమ్మదించింది, ప్రత్యామ్నాయాలు కావలసి వచ్చింది.

వామపక్ష ప్రభుత్వం ప్రయివేటు పెట్టుబడిని ఆకర్షించడానికి ప్రయత్నించింది. పరిశ్రమల కోసం రైతులనుండి భూమి సేకరించడానికి అది చేసిన ప్రయత్నాలు వివాదాస్పదమైనాయి. ప్రతిపక్షాలు ఈ వివాదాన్ని ఉపయోగించుకుని రైతులను వామపక్ష ప్రభుత్వం మీదికి రెచ్చగొట్టడంతో ఇది చివరికి సంక్షోభంగా మారింది. దాని వల్ల 2011 రాష్ట్ర శాసన సభ ఎన్నికల్లో కమ్యూనిస్టులు ఓడిపోయారు. వెనువెంటనే మితవాద శక్తులు పెద్ద ఎత్తున, దాడులు, దహనాలు, హింసాకాండకు పాల్పడ్డాయి. తరువాతి సంవత్సరాలు అవి కొనసాగాయి. ఈ హింసాకాండలో 250 మందికి పైన కమ్యూనిస్టు పార్టీ, వామపక్షాల మద్దతుదారులను హత్య చేశారు. వేలాది మంది వామపక్ష మద్దతుదారులను వారి ఇళ్లనుండి, గ్రామాలనుండి వెళ్ల గొట్టారు.

అయితే బెంగాల్ లోనూ, దేశంలోని ఇతర ప్రాంతాల్లోనూ కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలో ఆందోళనలు కొనసాగుతున్నాయి. పట్టణాల్లో రోజురోజుకూ అసంఘటితమవుతున్న కార్మికులను, కాంట్రాక్టు కార్మికులను సంఘటిత పరిచేందుకు కమ్యూనిస్టులు ద్విగుణీకృత కృషి చేస్తున్నారు. ముఖ్యంగా ప్రభుత్వ స్కీముల్లోని, వస్త్ర పరిశ్రమల్లోని మహిళా శ్రామికులను వారు జయప్రదంగా సమీకరిస్తున్నారు. మహిళా ఇంటి పనివారినీ, మహిళా వ్యవసాయ కార్మికులను సమీకరించేందుకు వారు చేస్తున్న కృషి ఫలితమిస్తోంది. కార్మికులు ఉమ్మడి పని ప్రదేశంలో పనిచేయకపోవడం, ఇళ్లలో పెద్ద ఎత్తున పని చేయడం వారిని సమీకరించడంలో కమ్యూనిస్టులకు పెద్ద సవాలుగా



2017 సెప్టెంబర్ 3న అఖిల భారత కిసాన్ సభ ఆధ్వర్యంలో రాజస్థాన్ లోని సికార్ లో బిజెపి ప్రభుత్వ రైతు వ్యతిరేక విధానాలను నిరసిస్తూ దిష్టి బొమ్మ తగలబెట్టిన రైతులు

మారింది. అయినప్పటికీ ఈ పరిస్థితుల్లో కూడా వారిని జయప్రదంగా కార్యచరణలోకి సమీకరిస్తున్నారు.

ఈ పోరాటంలో కుల వ్యవస్థకూ, కులవివక్షకూ వ్యతిరేకంగా పోరాడటం కీలకమైన అంశం. ఇటీవలి దశాబ్దాల్లో కులపరమైన హింసా కాండ పెరిగింది. భారత దేశంలో కమ్యూనిస్టులు, ఉద్యమ ప్రారంభం నుండి కులపీడనకు వ్యతిరేకంగా పోరాడుతున్నారు. ఆ పోరాటం ఇకముందు కూడా కొనసాగుతుంది. బహుశా భారత దేశంలో కమ్యూనిస్టు ఉద్యమానికి ఇది కఠినమైన సవాలు కావచ్చు. కుల వ్యవస్థను నిర్మూలించడం కోసం 1990 దశకం చివరి నుండి అనేక వేదిక వేదికలను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. సామాజిక దురాచారాలను నిర్మూలించడానికీ, అణచివేతకు గురైన కులాలకు భూమిపై హక్కు కల్పించేందుకు, వెనుకబడిన తరగతులకు విద్య, ఉద్యోగాల్లో న్యాయం చేకూర్చేందుకు ఈ వేదికలు పోరాటాలు నిర్వహిస్తున్నాయి. ఈ పోరాటాల్లో భారత కమ్యూనిస్టులు కుల పీడన, కుల హింసకు వ్యతిరేకంగా, మహిళలపై హింసకు వ్యతిరేకంగా, పీడిత గ్రూపుల విమోచన కోసం సాధ్యమైనంత విస్తృత సంఘటన నిర్మాణానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు.

కార్మిక, రైతాంగ పోరాటాల్లో మహిళలు పెద్ద ఎత్తున పాల్గొనడమే కాకుండా మహిళలకు ఆస్తిహక్కు, విడాకులు వంటి పౌరహక్కుల కోసం జరిగే పోరాటాల్లో వామపక్ష-ప్రజాతంత్ర మహిళా ఉద్యమం ముఖ్యమైన పాత్ర నిర్వహిస్తోంది. లైంగిక హింసకు వ్యతిరేకంగా జరిగిన ఉద్యమాల వల్ల అత్యాచార వ్యతిరేక చట్టానికి సవరణలు చేయడం జరిగింది. ఇటీవలి కాలంలో కుల దురంహకార దాడులు, పరువు హత్యలకు (కుల కట్టుబాట్లకు వ్యతిరేకంగా పెళ్లి చేసుకున్న లేక కలిసి జీవిస్తున్న జంటలను వందేళ్ల భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ చరిత్ర

హత్య చేయడం) వ్యతిరేకంగా పోరాటాలు పెరిగాయి. ముఖ్యంగా హర్యానాలో కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలోని అఖిల భారత ప్రజాతంత్ర మహిళా సంఘం ఆధ్వర్యంలో పెద్ద పోరాటాలు జరిగాయి.

హిందూత్వ శక్తుల (హిందూత్వ అంటే మితవాద హిందూ రాజకీయం) పెరుగుదల, వాటి నాయకత్వంలో మతపరమైన సమీకరణాలు భారత దేశంలో కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వంలో విముక్తి పోరాటాలకు పెద్ద సవాలుగా మారాయి. కార్మిక వర్గ ఉద్యమాల్లో విభజన తీసుకువచ్చాయి. ఆర్ఎస్ఎస్, బిజెపి ఇతర ఫాసిస్టు శక్తులు హిందూ కార్మికవర్గంలో నయాఉదారవాదం పట్ల పెరుగుతున్న అసంతృప్తిని పక్కదూరపట్టిస్తున్నాయి. అలాంటప్పుడు ఒక్కోసారి కమ్యూనిస్టులు తమ పోరాటాలను ఒంటరిగా నడపాల్సి వస్తోంది. ఇతర రాజకీయ పార్టీలు తరచూ జరుగుతున్న హిందూత్వ ఫాసిస్టుల హింసాకాండను ఎదుర్కొనాల్సిందిపోయి వాటికి తలవొంచుతుండగా కమ్యూనిస్టుల మాత్రం ఇతర లౌకిక పురోగామి శక్తులతో విస్తృత సంఘటన కట్టి దేశంలోని మైనారిటీల ప్రాణాలు, హక్కులు రక్షించడంలో ముందుండి పోరాడుతున్నాయి.

నయాఉదారవాద శకంలో అమెరికా సామ్రాజ్యవాదం, భారతీయ పెట్టుబడిదారీ వర్గం అస్థిత్వ రాజకీయాల పేరిట రకరకాల రాజకీయ పాత్రధారులనూ, ఏకైక సమస్యపై పనిచేస్తున్న ప్రభుత్వేతర సంస్థలు (ఎన్జిఓలు)ను కో-ఆప్ట్ చేసుకుంటుండగా కమ్యూనిస్టులు మాత్రం న్యాయమైన అన్ని రకాల పోరాటాల్లో ముందుంటున్నారు. పెరుగుతున్న అణచివేత అసమ్మతినీ, ఇతర అనేక గొంతులనూ నొక్క వచ్చు గాక కానీ కమ్యూనిస్టుల గొంతు నొక్కలేదు. ముందున్న పోరాటాలు మరింత క్లిష్టమైనవనీ, ఆశావహ స్ఫూర్తితో ఎదుర్కోవాల్సి ఉంటుందనీ కమ్యూనిస్టులకు తెలుసు.

ఈ ఏడాదికి వందేళ్లవుతున్న కమ్యూనిస్టు ఉద్యమానిది ఇంకా పూర్తికాని ప్రాజెక్టు. అది సజీవంగా, చలనంతో కూడి ఉంది. నయాఉదారవాదం ఎదుగుదలతో అది బలహీన పడింది. అయితే తన పరిమితులేమిటో, అవకాశాలేమిటో దానికి తెలుసు. సమస్యలనూ, శక్తినీ నిజాయితీతో పరిశీలిస్తే ఉద్యమం మున్ముందుకు పయనిస్తుంది. ఈ పురోగమనం భారత ప్రజలకు చాలా అవసరం.



2020 అక్టోబర్ 17న భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం తన నూరేళ్ల వీరోచిత పోరాట చరిత్రను సింహావలోకనం చేసుకుంటోంది. కమ్యూనిస్టు పార్టీ చరిత్ర అంటే పీడనకూ, దోపిడికీ, నియంతృత్వానికీ వ్యతిరేకంగా జరిగిన వందేళ్ల ప్రతిఘటనా పోరాటం. నిజమైన ప్రజాస్వామ్య, సమసమాజ భారత దేశం కోసం కలలుగన్న లక్షలాది మంది భారత కమ్యూనిస్టు విప్లవ వీరులు ఆ కలలను నిజం చేయడం కోసం జీవితాలనే ఘణంగా పెట్టిన త్యాగపూరిత శతాబ్దం ఇది.



PSBH

ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్